

МИРОСЛАВ ЛАЗАНСКИ
КОМЕНТАТОР „ПОЛИТИКЕ”

ЖИВИМО У ВРЕМЕНИ СИЛЕ

Свака војна слабост је директно провоцирајући фактор у међународним односима. Нарочито у односима с комшијама. Ако хоћете ефикасну дипломатију, морате иза ње имати јаку војску. Није ово време правде и права. Ово је доба војно јаких!

На овдашњој јавној сцени постоји невелики број људи чије је име постало препознатљивије од професије која их је учинила познатим. Један од њих је Мирослав Лазански. Новинар „Политике“, недавно и народни посланик и члан Одбора за одбрану и унутрашње послове, у свом портфолију чува интервјуе са десетинама најзначајнијих личности војног и политичког естаблишмента у последњих тридесетак година. Извештавао је са свих већих кризних жаришта у свету. Слови за једног од највећих јавних ауторитета када је реч о војним питањима.

Премда је повремено оспораван и критикован због својих иступа и ставова, „обичан народ“ верује његовим проценама више него речима многих генерала.

„Може бити зато што сам ја старији од свих наших генерала...“, каже Лазански, коментаришући своју популарност, и додаје да је „у време када су они били у школи он интервјуисао совјетске маршале!“.

Каже да данас, када седи у скупштинској клупи, његове речи имају једнаку тежину као и раније, само је одговорност за све изречено већа. У његовим текстовима и изјавама, на против, није нестало оштрине и „става“. Коментар о потреби за враћањем обавезног служења војног рока узбуркао је медије не толико због саме идеје, колико због чињенице да долази из пера Мирослава Лазанског.

Q Са ким данас разговарамо? С новинаром, војним аналитичаром или народним послаником Мирославом Лазанским?

– Данас разговарате са војно-политичким коментатором листа „Политика“.

Q Мало ко је био изненађен када сте ујаво Ви послали извештај из руске базе у Сирији. Добро сте ујавили у ситуацију у тој земљи. Ломи ли се данас ујаво шамо „нови светски поредак“?

– И да и не. Можда је претенциозно дати такву оцену јер се нови светски поредак ломи већ неколико година уназад. Мислим да је све поче-

ло у августу 2008. године у Грузији, када су Руси интервенисали и на неки начин зауставили улазак те земље у НАТО. После тога је дошла 2014. и оно што се догађало на Криму, а тек онда Сирија. Нови светски поредак се, по мом мишљењу, сломио 1999. године на Косову. То је била Пандорина кутија. Не само што смо ми бомбардовани и оштећени него је Русија тиме била понижена. То је допринело општој констернацији тамошњег политичког естаблишмента. На искуству бомбардовања Југославије позиција Русије према НАТО-у почела је озбиљно да се мења.

Q После новог светског поредака доћи ће неки „новији“. Можеће ли да преишавише како ће све што изгледаће?

– Једно је сигурно – свет више није униполаран. Будући светски изазови решаваће се у троуглу Кина, Америка, Русија. Нарочито у региону Пацифика.

Q Пацифик, дакле, не Медитеран?

– Сирија јесте референтна тачка у Медитерану и ту је Русија показала намеру да буде међу главним играчима, али верујем да то није толико ва-

➤ Нови светски поредак се сломио 1999. године на Косову. То је била Пандорина кутија. Не само што смо ми бомбардовани и оштећени него је Русија тиме била понижена.

жна криза за дефинисање новог глобалног поретка колико антагонизам између Кине и САД. Претензије Кине на корална острва у Јужном кинеском мору и на економски појас од 200 натицких миља око њих, Американци доживљавају као угрожавање слободне пловидбе. Затим теснац Малака, кроз који се одвија огроман део светске поморске трговине... Кина се поставила као апсолутни претендент на тај простор и сукоб са Америком је неминован.

Q Недавно се у медијима јавила вест да је из Либије у Москву стигао захтев за војну интервен-

цију против Даеша, налик оном који је званично Дамаск ујавио Кремљу.

– Да, али проблем је у томе што се у Либији не зна ко је власт. Имате владе у Триполију и Тобруку, трећа је „влада“ у Мисурати... Сирт, колико знам, држи Даеш... Ко је тамо централна власт? Уједињене нације признају једну владу, а то је она у Триполију. Они нису звали Русе. С друге стране, ни Русија се не би упустила у такву интервенцију јер није јасно која је то власт која би у Либији могла да их подржи. У Сирији је било потпуно другачије. Ту постоји међудржавни уговор, позив сиријске владе која је легална и легитимна и коју, упркос свему, признају све западне силе.

Q После краха примирја у Сирији сведоци смо тензија између САД и Русије. Постављање руског ПВО система С300 испраћено је ујавом да би сваки евентуални напад западне коалиције на снаге локалне председнику Асаду могао бити директна претња безбедности руских војника. Да ли верујете у могућност да дође до инцидената у коме би био оборен амерички авион?

– Генерал Конашенков је то лепо објаснио. Неће бити времена за идентификацију авиона нити његових намера. Раздаљине су мале и искрено се плашим да би могло доћи до тога да амерички авион заиста буде оборен!

Q Где би то одвело?

– Немојмо се заваравати, обарање једног авиона не би довело до нуклеарног рата! Ови други би сачекали прилику да узврате конвенционалним средствима.

Q Сведоци смо ковернијанских обрта у односима Русије и Турске у последњих неколико месеци. Те две државе ојасно су заштриле односе после обарања авиона Су-24, а само неколико месеци касније говори се да је, у ствари, Путин сјасао животи Ердогану.

– Није руска служба сачувала главу Ердогану намерно, него слу-

чајно. Шеф руске обавештајне службе позвао је турског колегу да га пита шта значи интензивно груписање и танкирање авиона по аеродромима. Руси су сумњали да се Турска спрема да удари по Сирији. Турци су се нашли у чуду и открили да се припрема војни пуч. У нашим медијима је то интерпретирано другачије. С друге стране, лоши односи Москве и Анкаре ни једној, ни другој страни не иду у прилог, пре свега економски. Опет, Русија настоји да, где год је то могуће, не-

Сирија јесте референдна тачка у Медитерану и ту је Русија показала намеру да буде међу главним играчима, али верујем да то није толико важна криза за дефинисање нове глобалне игре колико антиајонизам између Кине и САД.

ког члана НАТО мало „одвоји“ од Америке.

О, је ли успела?

– Постоји основана сумња да су Американци знали за припрему војног удара. Будимо реални, тешко да би такве активности могле проћи непримећено, на пример, у бази Инцирлик. Како то да амерички генерал није питао: „Хеј, шта то радите?“ Да ли је САД пружила директну подршку пучу, то не знам. Али да су знали за припрему, у то сам сигуран. Да ли су упозорили Ердогана? Нису!

О, Европска унија посрће под шеретом мигрантске кризе. Љуља се. Има ли за њу будућности какву је Брисел пројектовао пре једну или две деценије? Хоће ли бити „европске војске“?

– Не. После Брежита Европска унија више никад неће бити иста. Политика према мигрантима је поделила земље Европске уније. Нема јединства ни када је реч о санкцијама Русији. Па, ни у односу према Косову. Што се тиче одбрамбене политике, од европске војске неће бити ништа. Британија се томе снажно противи, иако је на путу да изађе, видимо да ни Италијани нису за то. Најзад, НАТО

никада не би дозволио стварање паралелних војних структура. Алијанса и постоји да би Американци били у Европи, да Руси не би били у Европи, а да се Немачка држи под контролом. Где је и како завршио некадашњи „Евро корпус“? Ја сам 1995. године радио интервју са њиховим командантом Хелмутом Вилманом у Стразбуру. Где су сад?

О, Пре неколико месеци медији су се навелико бавили „шрком у наоружању“ између Хрватске и Србије. Да ли је то била само прича за бољи шираж или...?

– Медији су „надували“ причу. Ипак, Хрватска јесте набавила нешто наоружања и ја сам срећан због тога! Колико год то апсурдно звучало, једино нас комшије могу натерати да, колико-толико, држимо технолошки корак у војним технологијама. Видите да сада и Ср-

бија тражи начине да набави нове борбене системе.

О, Неки би рекли – окружени смо НАТО-ом, нема смисла улагати у војску.

– Свака војна слабост је директно провоцирајући фактор у међународним односима. Нарочито у односима с комшијама. Ако хоћете ефикасну дипломатију, морате иза ње има-

Да ли је САД пружила директну подршку пучу, то не знам. Али да су знали за припрему, у то сам сигуран. Да ли су упозорили Ердогана? Нису!

ти јаку војску. Није ово време правде и права. Ово је доба војно јаких! Живимо у времену силе.

О, Зар је икада било другачије?

– Не, није. Али смо ми живели у илузијама да се неки проблеми могу решавати дипломатски, правно... Нећу да кажем да Србија има непријатеље. Србија има изазове.

О, Који је највећи?

– Косово. Питање је времена када ће Косово кренути у интегра-

цију са Албанијом укључујући и део Македоније. Велика Албанија се прави пред нашим очима. Неће се то догодити сутра, али до тога ће доћи. Наш највећи проблем јесте то што су у сукобу између Срба и Албанаца САД изабрале страну. Они увек и у свему подржавају Албанце.

О, За многе је Босна неуралгична тачка Балкана. Посебно после референдума о Дану Републике Српске. Видимо да зајадне земље углавном осуђују тај корак, међутим изгледа као да нема консензуса о конкретним мерама против Догика?

– Није ово ни 1995, ни 1996, ни 1999. година. Европа није унисона по питању стања у БиХ. Истина је да су многи референдум у Српској доживели као прст у око јер су навикли да се свака њихова реч беспоговорно слуша... Међутим, пре ове, било је чак 91 одлука тамошњег Уставног суда које нису спровеле власти Федерације! И сад је баш ова једна спорна? Јасно је да постоји тежња да се једним накнадним тумачењем Дејтона БиХ унитаризује, а да се Република Српска сведе на ниво Бањалучког кантона. Али то се неће десити. Додик има изузетне односе са Израелом јер Република Српска на нивоу БиХ блокира признавање Палестине. Израелски лоби у Вашингтону утиче тек толико да америчка политика према Републици Српској не буде сувише агресивна. С друге стране је Русија, која има ту и економски интерес. За малу Републику Српску – више него довољно.

О, Многе је поменути референдум забринуо јер су га прошумачили као лакмус папир за неко будуће изјашњавање о самосталности.

– У чему је проблем?! Каталонија ће 2017. спровести референдум о самосталности. Шкотска га је већ имала! Како то да референдум може у Шпанији, може у Британији, а не може у Босни? Референдум је темељно право сваког народа, дефинисано и Повељом Уједињених нација. Са-

мим тим то право припада и Србима у БиХ.

О Има ли у предреферендумској изјави некадашњег команданџа Армије БиХ Сефера Халиловића више од провокације? Његове су прешње забринуле многе у Босни и ван ње.

– Не бих ја придавао неку велику пажњу његовим речима. Он је „лупио“ то што је „лупио“ и сада га неки његови „јарани“ јавно подржавају. Вероватно да и господин Изетбеговић

Тамо (у БиХ) је војска тронационална, Генералштаб је тронационалан... Нико чету не може да поодиће, а да се по не зна. Прича о рају је беспошребно дизање тензија.

Ако ћемо пошћено, народ је уморан од тих лупосћи!

слично мисли, али је довољно паметан да то не каже јавно.

О Има ли, стварно, ојасносћи од неког озбиљнијег оружаног сукоба у БиХ?

– Какав сукоб!? Тамо је војска тронационална, Генералштаб је тронационалан... Нико чету не може да подигне, а да се то не зна. Прича о рату је беспотребно дизање тензија. Ако ћемо поштено, народ је уморан од тих глупости! Хајде да видимо зашто је партија господина Изетбеговића, САД, доживела овакав фијаско на изборима? Управо због такве реторике! Прва реакција бошњачког становништва је била – „Ма, какав рат?! Ко ме је до рата?!“ И вероватно су на изборима казнили САД због таквих ставова. Бошњаци не желе конфликт са Србима.

О Називају Вас „русофил“. Има ли истине у поме?

– Тако ме зову проамерички лобисти. Нисам ја никакав русофил. Многи заборављају да сам био једини новинар који је још осамдесете писао да је СССР пореметио стратешку рав-

нотежу снага у Европи ракетама СС-20 и да Американци имају право што допремају „Першинге“.

О Ипак, немаће благонаклон сћав према НАТО?

– НАТО је имао, или има, три живота. Први до 1991, други до 1999. и трећи живот живи сада. Алијанса је за време постојања СССР-а и Варшавског пакта била једно, сила која је бомбардовала српске положаје у Босни друго, а НАТО који је извршио агресију на СРЈ је нешто треће. Питао сам маршала Куљикова,

главнокомандујућег Варшавског пакта 1985. године у Москви: „Да ли имате амбицију да за 48 сати избијете на Ламанш?“. Он је одговорио „Не“. Међутим, у то време су Совјети и њихови савезници имали 60.000 тенкова у Европи. Тада је НАТО био заиста од-

брамбени савез. Данас је НАТО офанзивни савез који је једнострано преузео улогу светског полицајца.

Може ли Србија бити безбедна без чланства у Алијанси?

– Може, као што видимо, сасвим успешно. Неутрална војна позиција је иманентна српској историји. Србија се никада није војно сврставала, и ка-

Будимо реални, не можеће очекивати да вам професионални војник ради за 32.000 динара!

да јесте – било је то на почетку ратова. И завршавала је на страни победника. На страни праведних сила. Ја верујем да је могуће чланство Србије у Европској унији без чланства у НАТО. Уосталом, имамо примере неколико земаља ЕУ које су у истој ситуацији.

О Познати сће као човек који не преза од јавне крићике Војске и државног апарата. У последње време врло сће ошћри када је

реч о проблему ниских плаћа професионалних војника.

– Свака војска почива или на идеологији или на парама. Ми смо идеологију укинули, а новца немамо.

О Ви сће за новац или за идеологију?

– Осамдесет и неке сам присуствовао у Форт Брегу, а 2002. године у Форт Кембелу (САД) часовима који се називају „American Life“. Потпуно иста прича као у ЈНА за време социјализма. Дакле, идеологија је присутна и у добро плаћеним, професионалним војскама као што је америчка. Будимо реални, не можете очекивати да вам професионални војник ради за 32.000 динара! Можете, али то ће бити само они који нигде другде не могу да зараде тај новац. А то обично нису квалитетни људи. Квалитетан млад човек има алтернативе. За тај новац он не жели да се излаже напорима и одговорностима какве носи рад у Војсци.

О Подигли сће прашину у медијима сћавом да је укидање обавезног служења војног рока било погрешно и да га треба враћити. Да ли је реч о неком широј иницијативи или је по Ваше притвајно мишљење?

– Увек износим искључиво своје личне ставове. Ја мислим да смо се у укидање обавезног служења залетели из помодности и зато што је то НАТО од нас тражио. Можда не можемо да имамо супермодерно наоружање, али барем можемо да имамо довољно војника! Каква нам је и колика резерва? Ко их обучава? Недавно сам присуствовао вежби на којој су учествовали резервисти. Гађали су из пушке и бацали ручне бомбе. Да ли је

Недавно сам присусћивовао вежби на којој су учесћивовали резервисти. Гађали су из пушке и бацали ручне бомбе. Да ли је по неки домет у 21. веку?

то неки домет у 21. веку? Бивша ЈНА је имала пилоте у резерви који су викендом летели на „Крагујима“ по аеро-клубовима! Исто тако данас ради

▶ *Питање је времена када ће Косово кренути у интеграцију с Албанијом, укључујући и део Македоније. Велика Албанија се прави пред нашим очима. Неће се то догодити сутра, али до тога ће доћи.*

▶ *НАТО је имао, или има, три живота. Први до 1991, други до 1999. године, и трећи животи живи сада.*

Национална гарда у САД! Фармери и лекари викендом лете на F-16!

◉ Али, то је већ питање финансија.

– Израелски начелник генералштаба рекао је да њихова војска има само два посла – да ратује или да се спрема за рат! Нема треће! Много тога ми можемо да научимо од других. И од Истока и од Запада. Али не учимо. Није решење свих питања у новцу! Колико полагамо на традицију? Да ли, збиља, наше бригаде треба да се зову „Прва“, „Друга“...? Зашто не „Дунавска“, „Моравска“, „Дринска“? Како нам изгледа официрска униформа?

◉ Нисте задовољни униформом?

– Војник мора да изгледа достојанствено и агресивно, а не да му униформа личи на униформу железничара или портира у неком хотелу! Прво, треба направити униформу у којој ће млад војник, официр, добро да се осећа када шета градом, када уђе у кафић! Волео бих да видим официре да ходају градом поносни што носе униформу. ■

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимио Даримир БАНДА